технічних навичок і тактичного мислення. Аналіз сучасних моделей тренування в провідних футбольних країнах світу засвідчив, що їхня ефективність ґрунтується на переважанні ігрових методів, високому рівні індивідуалізації, використанні цифрових технологій і системному формуванні універсальності гравця.

У свою чергу, вітчизняна практика характеризується низкою недоліків – недостатньою часткою ігрових форм, орієнтацією на спортивний результат, обмеженим застосуванням відеоаналізу та слабкою індивідуалізацією навчання. Це знижує темп технічного прогресу юних футболістів і уповільнює розвиток їх тактичної гнучкості.

На основі проведеного аналізу визначено комплекс методичних положень, реалізація яких може суттєво підвищити ефективність підготовки українських юних футболістів. До них належать: розширення частки ігрових вправ, запровадження персоніфікованих планів розвитку, інтеграція сучасних технологій аналізу техніко-тактичних дій, систематичне моделювання ігрових ситуацій та підтримка багатофункціональності гравця. Впровадження зазначених підходів здатне забезпечити якісне зростання технічного та тактичного потенціалу юних спортсменів, сприяти їхній адаптації до сучасних вимог футболу та створити передумови для подальшого успішного спортивного розвитку.

Список використаної літератури.

1. Дорошенко Е.Ю. Теоретико-методичні основи управління техніко-тактичною діяльністю в командних спортивних іграх: автореф. дис … доктора наук з фізичного виховання та спорту: [спец] 24.00.01 «Олімпійський і професійний спорт.» Київ, 2014. 44.

2. Базилевич Й.М. Теорія і методика футболу. Київ: Науковий світ, 2018. 320 с.

3. Костюкевич В.М., Войтенко С.М., Стасюк І.І. Контроль в футболі. Вінниця: Твори, 2024. С. 10-51

4. Шамардин В.Н. Футбол. Харків: Основа, 2017. 212 с.

5. Viktor Kostiukevych, Oksana Shynkaruk, Olha Borysova, Valentina Voronova, Tetiana Vozniuk, E Yu Doroshenko, Ruslana Sushko, Iryna Kulchytska The integral assessment of playing tactics in national football teams *Physical Education Theory and Methodology.* 2024. Vol. 24, Num. 5. C. 749-756

РОЗВИТОК ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО СПІЛЬНОЇ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ненич В.С., Лущенко В.О., Новак Я.С.
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Анотація. Дослідження присвячене аналізу феномену спільної спортивної діяльності у футбольних командах, її структури та засобів

регуляції. Розглядаються психологічні та соціально-педагогічні чинники ефективної командної роботи, зокрема згуртованість, мотивація, лідерство, сумісність і комунікаційні процеси, а також роль системи «тренер–спортсмен» у забезпеченні узгодженості дій і результативності. Показано, що успішність футбольних колективів залежить від організованої взаємодії, чіткого розподілу ролей, спільних цінностей та здатності діяти як цілісний суб'єкт спільної діяльності.

Ключові слова: футбольна команда, згуртованість, лідерство, мотивація

Summary. Nenych V.S., Lushchenko V.O., Novak Ya.S. Development of Theoretical Approaches to Cooperative Sports Activity. The study is devoted to the analysis of the phenomenon of joint sports activities in football teams, its structure and means of regulation. The psychological and socio-pedagogical factors of effective teamwork are considered, in particular, cohesion, motivation, leadership, compatibility and communication processes, as well as the role of the "coach-athlete" system in ensuring consistency of actions and effectiveness. It is shown that the success of football teams depends on organized interaction, a clear distribution of roles, common values and the ability to act as a holistic subject of joint activity.

Keywords: Joint activity, football team, cohesion, leadership, motivation

Вступ. Спільна діяльність у спортивних командах, належить до пріоритетних напрямів сучасної науки, що зумовлено зростанням частки командних змагань на міжнародній арені та різноманітністю форм взаємодії спортсменів [1, 5]. Попри значну увагу дослідників до психологічних і соціально-педагогічних чинників ефективної спортивної командної діяльності – таких як згуртованість, сумісність, лідерство, спрацьованість, мотивація чи взаємодія в системах «спортсмен–спортсмен» і «спортсмен–тренер» – у науковій літературі недостатньо висвітлені методичні аспекти діагностики, розвитку та контролю результативності спільних тренувальних і змагальних дій [2, 3]. Особливо це стосується футбольних команд, де складність взаємодії та залежність результату від командної організації є надзвичайно високими. Наявний дефіцит систематизованих педагогічних підходів до регуляції спільної спортивної діяльності з урахуванням типу взаємодії учасників визначає актуальність дослідження та окреслює його мету.

Мета дослідження – узагальни сучасні наукові підходи до феномену спільної спортивної діяльності, її структури та засобів регуляції футбольних команд.

Методи дослідження – теоретичний аналіз наукової та методичної літератури щодо розвитку поглядів на спільну спортивну діяльність футбольних команд.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз наукових джерел показує, що спільна спортивна діяльність, зокрема у футбольних командах,

розглядається як взаємодія спортсменів, об'єднаних спільною метою, ролями та відповідальністю за результат [3, 7]. Ефективність командної роботи визначається організацією комунікації, структурою взаємодії, згуртованістю, спільною мотивацією, психологічною сумісністю та чітким розподілом функцій. Футбольні команди особливо залежать від узгодженості дій, ролей гравців, емоційного клімату та оперативного управління взаємодією. Формування команд може відбуватися на основі спільних цінностей і бачення або під конкретне змагальне завдання, що вимагає врахування як індивідуальних, так і групових характеристик [3, 4, 5].

Психологічні аспекти спільної діяльності у футболі охоплюють мотивацію, норми командної поведінки, комунікаційні процеси, емоційну стабільність та стилі керівництва. Лідерство в команді є ключовим фактором організації спільних дій, однак не кожен авторитетний або технічно сильний гравець здатен ефективно впливати на партнерів [3, 5, 7]. У футбольних командах нерідко лідери стають джерелом напруження або конфліктів, якщо їх поведінка є пасивною, агресивною або неузгодженою з очікуваннями колективу. Це може дезорганізовувати ігрову взаємодію, знижувати психологічну стійкість інших спортсменів і негативно позначатися на результаті змагань [2, 6, 7].

Феномен спільної діяльності у спортивних, зокрема футбольних командах, розглядається як організована взаємодія людей, об'єднаних спільною метою, цінностями та розподілом функцій. У футболі це проявляється через узгодженість дій гравців, їхню когнітивну, емоційну та поведінкову включеність у командний процес [3]. Важливим чинником є ідентифікація спортсмена з командою – почуття «ми», солідарність, готовність виконувати командні завдання та брати відповідальність за результат. Ефективна взаємодія забезпечує синергетичний ефект, коли зусилля гравців у поєднанні з тактикою тренера створюють результат, недосяжний індивідуально. Соціально-психологічний клімат, згуртованість, довіра, взаємодопомога та спільна мотивація формують основу командного духу у футболі [3, 4, 5].

Взаємодія у футбольній команді визначається чітким функціональним розподілом (захисники, півзахисники, нападники, воротар), координацією дій, інформаційним обміном та лідерським впливом. Структура команди як суб'єкта спільної діяльності передбачає організованість, взаємозалежність, узгодженість і керованість, особливо в напружених умовах матчу. Дослідження показують, що рівень організованості та психологічної готовності футболістів визначає надійність їхніх спільних дій у стресових і змагальних ситуаціях [2, 3, 4, 6]. Ключову роль відіграє система «тренер–спортсмен», адже стиль спілкування тренера впливає на дисципліну, мотивацію, взаємодію та результативність команди. Успіх футбольного колективу залежить не лише від індивідуальної майстерності, а й від здатності діяти як цілісний суб'єкт спільної діяльності

Висновки. Ефективність футбольної команди визначається організованою взаємодією, розподілом ролей, комунікацією, згуртованістю

та спільною мотивацією. Командний результат досягається тоді, коли кожен гравець усвідомлює свою роль і діє узгоджено з партнерами.

Лідерство і стиль керівництва тренера відіграють вирішальну роль у спільній діяльності футбольної команди. Конструктивна взаємодія підтримує психологічний клімат і результативність, тоді як неузгоджена поведінка лідера може спричинити конфлікти й дезорганізацію команди.

Список використаної літератури.

1. Асаулюк І, Дяченко А, Каплінський В. Педагогічні аспекти діяльності тренера. Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2017;3(22):125.
2. Вознюк Т.В. Основи теорії та методики спортивного тренування. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2017. 240 с.
3. Войтенко С.М. Розвиток наукових уявлень про спільну спортивну діяльність: феноменологія, структура, регуляція. Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. 2013. Вип. 26(1). С. 55–65.
4. Гринь О.Р. Психологічне забезпечення та супровід підготовки кваліфікованих спортсменів. К. : НУФВСУ. вид-во «Олімп. л-ра». 2015. 276 с.
5. Костюкевич В.М., Войтенко С.М., Вознюк Т.В. Моделювання і прогнозування в спорті: навчальний посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2024. 122 с.
6. Костюкевич В.М., Войтенко С.М., Стасюк І.І. Контроль у футболі : навчальний посібник. Вінниця : ТВОРИ, 2023. 244 с.
7. Kolosov, A., Voitenko, S., Kostiukevych, V., Vozniuk, T., Perepelytsia, M., Svirshchuk, N., & Chernyshenko, T. (2022). Comparative Performance of Soccer Teams of Different Age Groups. Teorìâ ta Metodika Fìzičnogo Vihovannâ, 22(2), 242-248. https://doi.org/10.17309/tmfv.2022.2.14

ВПЛИВ ЗАСОБІВ ЗАГАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ФОРМУВАННЯ ПРАВИЛЬНОЇ ПОСТАВИ В ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ ЛЕГКОЮ АТЛЕТИКОЮ

Писанко Ю. О., Гарибян А.А.
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Анотація. У статті проаналізовано сучасні науково-методичні підходи до формування правильної постави юних легкоатлетів на етапі початкової підготовки. Узагальнено результати досліджень щодо впливу загальної фізичної підготовки на стан опорно-рухового апарату, розвиток координаційних здібностей і гнучкості. На основі аналізу літературних джерел розроблено рекомендації щодо добору вправ для зміцнення м'язів спини, живота, плечового поясу, що сприяють профілактиці порушень постави у дітей та підлітків, які займаються легкою атлетикою.

Ключові слова: постава, юні легкоатлети, початкова підготовка, загальна фізична підготовка, профілактика, фізичні вправи.